

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.

Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

A. MECHANIKA

Varianta 4

Adott a gravitációs gyorsulás $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 pont)

1. Ha egy testet időben állandó nagyságú sebességgel egyenes vonalban húzunk egy lejtőn felfele, akkor:

- a. a testre ható erők eredője **nem nulla**, és a sebességgel megegyező irányú;
- b. a test mozgási energiája időben állandó;
- c. a test mechanikai összenergiája időben állandó;
- d. a test gyorsulása a gravitációs gyorsulással egyenlő.

(3p)

2. F erő hatására egyenes vonalú mozgást végző testnek adott pillanatban a sebessége v és gyorsulása a . Az erő iránya és irányítása megegyezik az elmozdulás irányával és irányításával. Az F erő pillanatnyi teljesítménye:

- a. $P = \frac{F}{a}$
- b. $P = \frac{F}{v}$
- c. $P = F \cdot a$
- d. $P = F \cdot v$

(3p)

3. Ha a fizikai mennyiségek és mértékegységek jele megegyezik a tankönyvekben használatos jelekkel, a $\frac{d}{\Delta t}$ aránnyal értelmezett mennyiség mértékegysége:

- a. m
- b. J
- c. W
- d. m/s

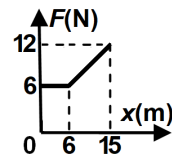
(3p)

4. Egy rugalmas szál hossza nyújtatlan állapotban $l_0 = 100 \text{ cm}$, rugalmassági állandója pedig $k = 200 \text{ N/m}$. A szálból levágunk egy darabot, amelynek hossza nyújtatlan állapotban $l'_0 = 25 \text{ cm}$. Egy $F = 8 \text{ N}$ nagyságú alakító erő hatására az $l'_0 = 25 \text{ cm}$ -es darab megnyúlása:

- a. 1 cm
- b. 2 cm
- c. 5 cm
- d. 16 cm

(3p)

5. Egy test az Ox tengely mentén egyenes vonalú mozgást végez egy olyan erő hatására, amelynek iránya és irányítása megegyezik a mozgás irányával és irányításával. Az erő nagysága a test koordinátájának függvényében a mellékelt grafikon szerint változik. Az erő által végzett mechanikai munka, miközben a test a 0 m és 15 m koordinátájú pontok között mozdul el:

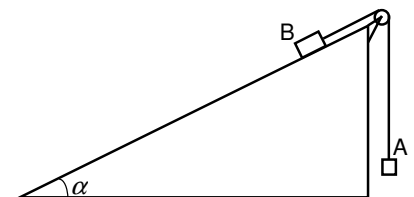
- a. 36 J
- b. 90 J
- c. 117 J
- d. 180 J

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

A mellékelt ábrán látható mechanikai rendszer A és B testekből áll, amelyeket egy elhanyagolható tömegű, nyújthatatlan szál köt össze. A szál a lejtő csúcsán található, elhanyagolható tömegű és súrlódásmentes csigán halad át. A csúszósúrlódási együttható a B test és a lejtő között $\mu = 0,2$, a lejtőnek a vízszintessel bezárt szöge pedig $\alpha \cong 53^\circ$ ($\sin \alpha = 0,8$). Kezdetben a testek nyugalomban vannak. Ha a rendszert magára hagyjuk, az A test $a = 1,2 \text{ m/s}^2$ nagyságú gyorsulással felfele mozog. Mozgás során az A test nem éri el a csigát, a B test pedig nem ér le a lejtő aljába.

a. Ábrázoljátok a B testre ható erőket.

b. Határozzátok meg a szálban fellépő feszítő erő nagyságát, ha $m_B = 1,0 \text{ kg}$.

c. Határozzátok meg a B test tömege és az A test tömege közti m_B / m_A arányt.

d. Számítsátok ki a B test által, a szabadon engedés pillanatától számítva $\Delta t = 0,5 \text{ s}$ alatt megtett utat.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

A talaj szintjétől mérve $H = 50 \text{ m}$ magasságban nyugalomban lévő $m = 2 \text{ kg}$ tömegű test szabadon esik.

Miután a test szabadesés során megtett $d = 45 \text{ m}$ -t, az utolsó 5 m-en hat rá egy állandó nagyságú, függőlegesen felfele irányuló F erő, amelynek hatására a test a földet érés pillanatában éppen megáll. A mozgás teljes ideje alatt elhanyagoljuk a levegővel való kölcsönhatást. A gravitációs helyzeti energia értékét a talaj szintjén nullának tekintjük. Határozzátok meg:

a. a gravitációs helyzeti energia értékét abban a pillanatban, amikor a test $H = 50 \text{ m}$ magasságban van;

b. szabadesés során a test súlya által $d = 45 \text{ m}$ -en végzett munkát;

c. a test impulzusának (lendületének) értékét abban a pillanatban, amikor az F állandó erő hatni kezd rá;

d. az F állandó erő értékét.

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

• Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ

• Se acordă zece puncte din oficiu.

• Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

B. A TERMODINAMIKĂ ELEMEN

Varianta 4

Adott: az Avogadro szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az egyetemes gázállandó $R = 8,31 \text{ J} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$. Adott állapotú ideális gáz állapotváltozói között érvényes a következő összefüggés: $p \cdot V = \nu RT$.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasznak megfelelő betűt. (15 pont)

1. Nemzetközi Mértérendszerben (S.I.) a fajhő és az egyetemes gázállandó arányának mértékegysége:

- a. $\frac{\text{mol}}{\text{kg}}$ b. $\frac{\text{kg}}{\text{mol}}$ c. mol   d. kg   (3p)

2. Adott mennyiségű ideális gáz a $p = aV$ ($a = \text{const.}$) törvénnyel leírható folyamatban vesz részt. Végső állapotban a gáz térfogata a kezdeti értéknél kétszer kisebb. A gáz végső nyomása és kezdeti nyomása közötti arány:

- a. 0,5   b. 1   c. 1,5   d. 2   (3p)

3. Egy ν mennyiségű ideális gáz térfogata p_i nyomáson V_i . A gáz állandó T hőmérsékleten tágul, amíg térfogata V_f és nyomása p_f lesz. A folyamat során a gáz által a környezettel cserélt hő megadható kifejezés:

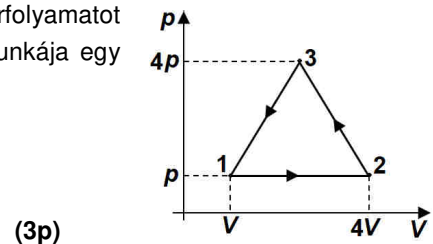
- a. $Q = \nu C_V T \ln \frac{p_i}{p_f}$ b. $Q = \nu C_V T \ln \frac{p_f}{p_i}$ c. $Q = \nu RT \ln \frac{V_i}{V_f}$ d. $Q = \nu RT \ln \frac{V_f}{V_i}$ (3p)

4. Egy gázpalackban $\nu = 0,2 \text{ kmol}$, ideális gáznak tekinthető hidrogén található $p = 16,62 \cdot 10^5 \text{ Pa}$ nyomáson és $t = 47^\circ \text{C}$ hőmérsékleten. A gázpalack térfogata:

- a. 32 L   b. 94 L   c. 320 L   d. 940 L   (3p)

5. A mellékelt ábrán egy ideális gáz által végzett ($1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 1$) körfolyamatot ábrázolták ($p-V$) állapotokban. A gáznak a környezetével cserélt munkája egy teljes körfolyamat során:

- a. $-9pV$
b. $-4,5pV$
c. $4,5pV$
d. $9pV$

II. Oldjátok meg a következő feladatot: (15 pont)

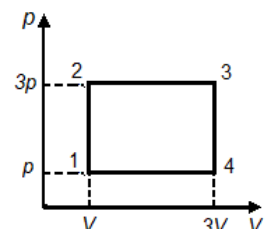
Egy $V = 22 \text{ L}$ térfogatú, vízszintes helyzetű hengert egy súrlódásmentesen mozgó, hőszigetelő, vékony dugattyú két részre oszt. Kezdetben a dugattyú egyensúlyban van. A henger egyik részében $m_1 = 11 \text{ g}$ tömegű szén-dioxid (CO_2) van, amelynek móltömege $\mu_1 = 44 \cdot 10^{-3} \text{ kg/mol}$, a másik részében pedig $m_2 = 16 \text{ g}$ oxigén (O_2) található, amelynek móltömege $\mu_2 = 32 \cdot 10^{-3} \text{ kg/mol}$. A két gáz kezdeti hőmérséklete $t = 27^\circ \text{C}$. Határozzátok meg:

- a. a hengerben lévő oxigén mennyiségét;
b. a szén-dioxid és az oxigén által elfoglalt térfogatrészek V_1/V_2 arányát;
c. a hengerben található szén-dioxid sűrűségét;
d. azt a hőmérsékleti értéket, amelyre fel kell melegíteni a szén-dioxidot ahhoz, hogy a dugattyú két egyenlő térfogatú részre ossza a hengert. Az oxigént tartalmazó térrész hőmérséklete a kezdeti értéken marad.

III. Oldjátok meg a következő feladatot: (15 pont)

Egyatomos ideális gáz ($C_V = 1,5R$) a mellékelt ábrán látható $p-V$ állapotokban ábrázolt $1 \rightarrow 2 \rightarrow 3 \rightarrow 4 \rightarrow 1$ körfolyamaton megy át. A gáz állapotváltozói az 1-es állapotban: $p = 10^5 \text{ Pa}$ és $V = 1 \text{ L}$. Számítsátok ki:

- a. a gáz belső energiájának változását az 1-es és 3-as állapotok között;
b. a gáz által egy teljes körfolyamat során felvett hő értékét;
c. annak a hőerőgépnak a hatásfokát, amely az adott körfolyamat szerint működne;
d. annak a Carnot-ciklusnak a hatásfokát, amely a körfolyamatban elért szélső hőmérsékletek szerint működne.

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

C. AZ ELEKTROMOS ÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

Varianta 4

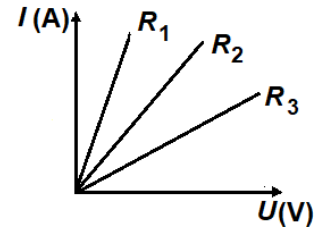
I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasz betűjelét.

(15 pont)

1. A tankönyvekben használt jelöléseket alkalmazva, az $I \cdot R$ szorzat mértékegysége azonos a következő összefüggéssel megadott mennyiség mértékegységével:

- a. $P \cdot R$ b. $P \cdot \Delta t$ c. $\frac{P}{U}$ d. $\frac{P}{I}$ (3p)

2. A mellékelt grafikonon három R_1 , R_2 és R_3 ellenállású fogyasztón áthaladó áramerősség változása látható a rájuk kapcsolt feszültség függvényében. Az ellenállásokat azonos anyagból készítették, azonos hosszúságúak, de keresztmetszetük különböző nagyságú. A helyes összefüggés a keresztmetszeteik területének nagysága között a következő:

- a. $S_1 > S_2 > S_3$
b. $S_1 < S_3 < S_2$
c. $S_1 < S_2 < S_3$
d. $S_2 > S_3 > S_1$

(3p)

3. Ha véletlenül egy áramforrás kapcsaira elhanyagolható ellenállású huzalt kötnek, a rajta áthaladó áramerősség értéke I_{sc} lesz. Az áramforrás elektromotoros feszültsége E . A maximális P_{max} teljesítmény, amelyet az áramforrás, egy megfelelően megválasztott ellenállású külső áramkörnek átad, a következő kifejezéssel írható fel:

- a. $P_{max} = E \cdot I_{sc}$ b. $P_{max} = \frac{E \cdot I_{sc}}{4}$ c. $P_{max} = \frac{E \cdot I_{sc}}{2}$ d. $P_{max} = 2E \cdot I_{sc}$ (3p)

4. Egy vezető huzal keresztmetszetén $Q = 30 \text{ C}$ töltésmennyiség halad át. $\Delta t = 2 \text{ min}$ idő alatt. Az áramerősség értéke a huzalban a következő:

- a. 25 A   b. 15 A   c. 250 mA   d. 150 mA   (3p)

5. Egy E és r paraméterekkel rendelkező elem sarkaira, sorba kötnek három azonos, R ellenállású fogyasztót. Az áramkör hatásfokának értéke $\eta = 75\%$. Az elem belső ellenállása és egy fogyasztó ellenállása közötti összefüggés a következő:

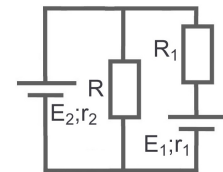
- a. $r = 3R/2$ b. $r = R$ c. $r = 2R/3$ d. $r = R/3$ (3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

A mellékelt ábrán látható áramkörben a fogyasztók ellenállásainak értéke $R = 10 \Omega$ és $R_1 = 9 \Omega$. A két áramforrás elektromotoros feszültsége $E_1 = 18 \text{ V}$ és $E_2 = 15 \text{ V}$, belső ellenállásaik pedig $r_1 = 1 \Omega$ és r_2 ismeretlen értékű. Az R fogyasztón áthaladó áramerősség értéke $I_R = 1,4 \text{ A}$.

- a. Az R fogyasztó egy $\rho = 3,14 \cdot 10^{-6} \Omega \cdot \text{m}$ fajlagos ellenállású anyagból készült, keresztmetszetének átmérője pedig $d = 0,6 \text{ mm}$. Határozzátok meg a vezető hosszát.
b. Számoljátok ki E_1 áramforrás sarkain a kapocsfeszültséget.
c. Határozzátok meg az E_2 áramforrás belső ellenállását.
d. Az R fogyasztót egy másik, R_x ellenállású fogyasztóval helyettesítjük.

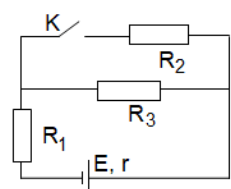
Határozzátok meg ennek az új fogyasztónak az ellenállását, úgy, hogy az E_2 áramforráson áthaladó áramerősség nulla legyen.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

A mellékelt ábrán egy áramkör kapcsolási rajza látható. Az elem paraméterei $E = 12 \text{ V}$ és $r = 1 \Omega$. A három fogyasztó ellenállása rendre $R_1 = 13 \Omega$, $R_2 = 15 \Omega$, illetve $R_3 = 10 \Omega$. Kezdetben a K kapcsoló nyitva van.

- a. Számoljátok ki az R_1 ellenállás által felvett teljesítményt.
b. Határozzátok meg az R_3 ellenállás által elfogyasztott elektromos energiát $\Delta t = 15 \text{ min}$ működési idő alatt.

- c. Zárjuk a K kapcsolót. Határozzuk meg az elem által leadott összteljesítményt.
d. Határozzátok meg az áramkör hatásfokát, abban az esetben, amikor a K kapcsoló zárva van.

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

- Sunt obligatorii toate subiectele din două arii tematice dintre cele patru prevăzute de programă, adică: A. MECANICĂ, B. ELEMENTE DE TERMODINAMICĂ, C. PRODUCEREA ȘI UTILIZAREA CURENTULUI CONTINUU, D. OPTICĂ
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

D. OPTIKA

Varianta 4

Ismertek: a fénysebesség légüres térben $c = 3 \cdot 10^8$ m/s, a Planck állandó $h = 6,6 \cdot 10^{-34}$ J · s.

I. Az 1-5 kérdésekre írjátok a válaszlapra a helyes válasz betűjelét.

(15 pont)

1. Egy lencse pontszerű tárgyról képet alkot. A kép biztosan látszólagos akkor, ha:

- a. közte és a lencse közti távolság nagyobb, mint a tárgy és a lencse közti távolság;
- b. közte és a lencse közti távolság kisebb, mint a tárgy és a lencse közti távolság;
- c. a lencsén áthaladó fénysugarak meghosszabbításának metszéspontjában keletkezik;
- d. a lencsén áthaladó fénysugarak metszéspontjában keletkezik.

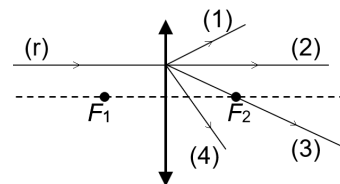
(3p)

2. A Nemzetközi Mértékrendszerben a kilépési munka és a Planck állandó közti arány mértékegysége a következő:

- a. Hz
- b. J
- c. m
- d. s

(3p)

3. Az optikai főtengellyel párhuzamosan (r) fénysugár egy vékony gyűjtőlencsére esik, amint az a mellékelt ábrán látható. Az F_1 és F_2 a főtengelyen a tárgyfókusz illetve képfókusz jelölései. A lencsén való áthaladás után, a fénysugár helyes útja a következő számmal van jelölve:

- a. (1)
- b. (2)
- c. (3)
- d. (4)

(3p)

4. Egy $\nu = 6,1 \cdot 10^{14}$ Hz frekvenciájú sugárzás olyan katód felületére esik, amelynek küszöbfrekvenciája $\nu_0 = 5,6 \cdot 10^{14}$ Hz. A külső fényelektromos hatás során kilépő elektronok maximális mozgási energiája a következő:

- a. $3,3 \cdot 10^{-19}$ J
- b. $3,3 \cdot 10^{-20}$ J
- c. $3,3 \cdot 10^{-21}$ J
- d. $6,6 \cdot 10^{-21}$ J

(3p)

5. Egy fénysugár levegőben terjed ($n \cong 1$) és i beesési szög alatt esik egy folyadék felszínére, ahonnan r törési szög alatt halad tovább. A folyadékban a fény sebességére a következő kifejezés érvényes:

- a. $v = \frac{c \cdot \sin r}{\sin i}$
- b. $v = \frac{c \cdot \sin i}{\sin r}$
- c. $v = \frac{c \cdot \cos r}{\cos i}$
- d. $v = \frac{c \cdot \cos i}{\cos r}$

(3p)

II. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy vékony szórólencse, amelynek fókusz távolsága $|f_1| = 40$ cm nagyságú, látszólagos képet alkot az optikai főtengelyre merőlegesen elhelyezett vonalas tárgyról. A kép mérete négyszer kisebb, mint a tárgy mérete.

- a. A tárgy magassága $y_1 = 2$ cm. Számoljátok ki a kép nagyságát.
- b. Számoljátok ki a lencse és a kép közti távolságot.
- c. Ábrázoljátok a fénysugarak útját a lencsén való áthaladás során, ha a tárgy a feladatban leírt helyzetben található.
- d. Az f_1 fókusz távolságú lencséhez hozzáillesztünk egy másik, $f_2 = 50$ cm fókusz távolságú vékony gyűjtőlencsét. Számoljátok ki a két lencséből alkotott optikai rendszer eredő fókusz távolságát.

III. Oldjátok meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy Young féle berendezés levegőben található, a rések közti távolság $2\ell = 0,75$ mm, a rések síkjától az ernyőig mért távolság pedig D . A berendezést, a rendszer szimmetria tengelyén található, monokromatikus, koherens fényforrással világítjuk meg. A fényforrás által kibocsátott sugárzás hullámhossza $\lambda = 700$ nm. Az ernyőn megfigyelhető, hogy $L = 14$ mm hosszúságban, (amelyet az interferencia csíkokra merőlegesen mérünk) $N = 10$ sávköz található.

- a. Számoljátok ki az i sávköz értékét.
- b. Határozzátok meg a D távolságot a rések síkja és az ernyő között.
- c. Határozzátok meg a használt sugárzás frekvenciáját.
- d. Az egyik rész elé egy vékony, átlátszó anyagból készült lemezkét helyeznek, amelynek törésmutatója $n = 1,5$. Az ernyőn megfigyelhető, hogy a teljes interferenciakép $2,5i$ távolsággal elmozdul. Számoljátok ki a felhasznált lemezke e vastagságát.